

ԱՌԵՏԱԲԵՐ

«ԱՄՍ. ԵՍ ԶՅՁ» ՄԵԾ ՈՒՐԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԵՏԻՍ ԿՈՒՏԱՄ» : ՂՈՒԿ . Բ . 10

ՀԱՏՈՐ 24

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ . ՅՈՒՆԻՎԵՐ 18, 1871.

ԹԻԻ 3

«ՄԱՐԴՈՅ ՈՐՍՈՐԴ»

ՔՐԻՍՏՈՍԻ աշակերտներէն շատերը ձկնորս ըլլալով, Քրիստոս զանոնք իրեն աշակերտ ըլլալու կանչած ատենն անոնց ըսաւ, «Իմ ետեւէս եկէ՛ք, ու ձեզ մարդոց որսորդ ընեմ» : Ասով Տէրն մեր անտարակոյս ըսել կ'ուզէր թէ, անոնք փոխանակ իրենց խորհուրդներն ու ջանքերը ձկնորսութեան տալու, ինչպէս որ մինչև այն ատեն ըրած էին, այնուհետև բոլոր ջանքով պիտի զբաղէին մարդոց սորվեցնել Աւետարանին վարդապետութիւններն ու պատուէրները, և զանոնք յորդորել որ անոնց որսանց հնազանդին :

Այսպէս նաև Քրիստոսի բոլոր աշակերտները, մանաւանդ անոնք որ Աւետարանը քարոզելու ի պաշտօնէ նուիրեալ են, պարտին «մարդոց որսորդ» ըլլալ : Ոչ թէ մարդիկ իրենց ազդեցութեանը ներքև առնելով զանոնք իրենց նպատակներուն ծառայեցնելու են, ինչպէս որ որսորդներն իրենց բռնած որսը կը ծառայեցնեն իրենց օգտին, այլ ընդհակառակն, անոնց բոլոր ջանքերուն նպատակն ըլլալու է մարդիկ Աւետարանին ազդեցութեանը ներքև բերել նոյն իսկ անոնց օգտին համար, որպէս զի անոնք առաջ եղածէն աւելի բարի և երջանիկ ըլլան, Աւետարանին պատուէրները սրտանց ընդունելով և անոնց կատարեալ հնազանդութիւն ընելով :

Բայց Տէրն մեր ըսելով թէ իւր աշակերտները «մարդոց որսորդ» պիտի ըլլան, սա ալ անտարակոյս կ'ուզէր հասկնայն թէ, ինչպէս որ ձկնորսները չեն սպասեր որ ձուկերն ինքնին գալով ուսկանին մէջ մտնեն, այլ իրենք կ'երթան այնպիսի տեղեր ուր գիտեն թէ ձուկերն առատ են, և

կերպ կերպ հնարքներով ուսկաններն անոնց բոլորտիքը նետելով կը բռնեն, նմանապէս Քրիստոսի աշակերտները սպասելու չեն որ մարդիկ անձամբ գալով անոնցմէ սորվիլ խնդրեն, այլ իրենք մարդոց քով երթալով ամէն կարելի և յարմար կերպերով ջանալու են զանոնք յորդորել որ Աւետարանը կարգան, և անոր սորվեցուցածներուն հնազանդին : Մարդիկ վնասուել և անոնց ուշադրութիւնն ամենէն յաջող և վայելուչ կերպով Աստուծոյ խօսքին գրաւել՝ մանաւանդ Քարոզիչներուն գործն ու ջանքն ըլլալու է : Ասոնք կիրակիէ կիրակի լոկ քարոզ մը տալ բաւական չհամարելով, իրենց միտքը յողնեցնելու են մարդոց քով երթալու և անոնց հոգեւորապէս օգուտ ընելու յաջող միջոցներ գտնելու և ի գործ դնելու : Եթէ Քարոզիչք աւելի փոյթ ունենային մարդոց քով յաճախելու և անոնց խորհուրդներն հոգեւոր իրաց դարձնելու համար միշտ նոր նոր պատեհութիւններ ձեռք բերելու և զանոնք ըստ արժանւոյն գործածելու, անտարակոյս հիմակուրէն շատ աւելի յաջողութիւն պիտի տեսնուէր Տէրոյր գործին մէջ :

ԸՆՏԱՆԻՔ

Առ ծնողս

Կը յուսամ թէ անցեալ շաբաթ տուած խրատս մոռցած չէք, այսինքն՝ թէ Աստուծոյ համար որդիներ կրթելու գործին ձեռնարկելէն առաջ, դուք Աստուծոյ զաւկներ ըլլալու էք : Ձեզի կը մնայ հարցնել, թէ Ծնողք իրենց զաւկներն իբրև ինչպիսի նկատելու, և անոնց հետ ինչպէս վարուելու են : Այս հարցմանց պատասխանելով կ'ըսեմ նախ՝ թէ

Ձեր զաւկներն իբրև յեր առնելն զի քան ինչ նկատելու է :

Աղքատ մարդ մը կար որ իր երեսին քրտինքովն հաղիւ իր ընտանեաց ապրուստը կը շահէր : Օր մը բարեկամ մը անոր հետ խօսելով ըսաւ, «Դուն շատ տղաք ունիս : «Այո», ըսաւ միւսը տխրութեամբ, «Աստուած ստակն ուրիշներուն կու տայ, տղաքն՝ ինծի» : Բայց շատ օրեր չանցան, մարդը զղաց այս տրտնջական խօսքերն ըսելուն . քանզի տղաքը հիւանդանալով հետզհետէ մեռան, այնպէս որ խեղճ մարդն անզաւակ մնաց : Անտան իր մեծ սխալմունքը տեսնելով՝ կը զգար թէ իր տղաքն ամէն հարստութենէ աւելի մեծագին էին : «Ահա տղաքը Տէրովը ժառանգութիւնն են, և որովայնի պտուղը անոր պարգևն է» : Ո՛րչափ կը սխալին այն ծնողք որ զաւկները բեռ կը համարին, զանոնք իբրև չարիք կ'ընդունին, և կը ջանան որ որչափ հնար է անոնցմէ ազատին : Շատ մայրեր տեսած եմ որ կ'ուզեն իրենց տղաքը դպրոց դրկել ասոր համար միայն, որ անոնցմէ ազատին : Աստուանց կանուխ կը ճամբեն զանոնք, և իրիկունը կը դժուարին երբ անոնց դպրոցէն ետ դառնալը կը տեսնեն : Աստուած ինչ պիտի ըսէ, երբ իր ամենէն ընտիր պարգևներն այսպէս կ'անարգուին : Ոմանք կ'ուզեն նաև ուրիշներուն տալ իրենց տղաքը, որպէս զի ալ անոնցմէ նեղութիւն չկրնն : Թերևս գտնուին այնպիսի ծնողք, որոնք, եթէ պատեհութիւն ունենային իրենց զաւկները մեծ դնով մը ծախելու, զոր օրինակ ամէն մէկուն համար տասն հազար լիրա առնելով, կը ծախէին զանոնք : Գէթ այսչափ ըսելու կը համարձակիմ թէ, կան մարդիկ, որոնց մէկուն եթէ առաջարկուէր թէ սա

երկու բանէն մէկն ընտրէ, այսինքն՝ հինգ զաւակի հայր ըլլալ կամ յիսուն հազար լիբայի տէր, այս վերջինը պիտի ընտրէր, այսինքն՝ յիսուն հազար ոսկեայ տէր ըլլալ: Կարծեմ թէ բան մը չկայ որ մարդու ցած և կոյր վիճակն աւելի յայտնի կ'ընէ, քան իր և իրեն նման արարածներուն անմահ հոգւոյն արժէքը չճանչնալով ոսկին և արծաթը լաւագոյն համարիլ: Երբեմն կը զարմանամ թէ Աստուած ինչո՞ւ զաւակներ կու տայ չուղղներուն և զանոնք նեղութիւն համարողներուն: Իսկ զանոնք շատ յարգողներէն ետ կը պահէ. բայց անտարակոյս Աստուած մեռնէ աղէկ դիտէ:

Ո՛վ հարք և մարք, որոցին մէջ պառկողը, տան մէջ ասդին անդին վաղորդ և մանկական լեզուով թոթովոյն այնպէս նկատեցէք, ինչպէս որ Սառա իւր սիրելի Իսահակը, խոստմունքին որդին, կը նկատէր, կամ ինչպէս որ Աննա՝ զՍամուէլ, և Եղիսաբեթ ու Զաքարիա զՅովհաննէս Մկրտիչ մանկիկը կը նկատէին: Զեր զաւակներուն համար Աստուծոյ ամէն օր ցնծութեամբ և երկիւղիւ շնորհակալ եղիր:

ԽՐԱՏՏՈՒ ՄԸ

« Ա Ն Պ Ի Տ Ա Ն »

ԿԱՄ

ՓՈՂՈՑՆԵՐԸ ՄՆԱՅԱԾ ՏՂԱՅ ՄԸ

Կարողոս դպրոցէն ներս մտնելով տեսաւ որ տղոցմէ ոմանք գետնին վրայ, ոմանք ալ գրասեղաններու առջև նստած կը կարդային: Անոնք քիչ մը ժամանակ այսպէս իրենց դասերը սորվելու զբաղեւէն ետքը, վարժապետը գալով անոնց հրամայեց որ գիրքերը մէկգի դնեն, իմացնելով թէ անոնց բան մը պիտի խօսի: Տղաք գիրքերը դոյցեցին, և դպրոցին մէջ խորին լռութիւն եղաւ: Անատեն վարժապետն անոնց հետեւեալ կերպով խօսեցաւ: « Տղաք, դուք անտարակոյս շատ անգամ փողոցներու մէջ տեսած էք հին և աղտոտ լաթի կտորներ որոնց վրայ մարդիկ կոխելով կ'անցնին: Աղքատ մարդ մը որուն գործը փողոցներէն այլ և այլ բաներ ժողվել էր՝ օր մը ճամբան երթալու առանձին այնպիսի քուրջ մը տեսնելով առաւ: Հոն գտնուող մէկն անոր հար-

ցուց թէ այն անպիտան լաթի կտորն առնելով ինչ պիտի ընէ: Բայց մարդն անոր պատասխան չտալով, աղտոտ քուրջի կտորն իր պարկը նետելով տուն բերաւ, և մաքուր լուալէն ետքը, տեսնելով որ շատ բարակ և աղնիւ կտաւի մը կտոր է, ուրիշ անոր նման կտորներուն քով դրաւ որոնք արդէն ժողված կը պահէր: Լաթի կտորները ժողվողները սովորութիւն ունին որ անոնցմէ բաւական ժողվելէն ետքը կը տանին թուղթ շինողներու կը ծախեն. այս մարդն ալ այնպէս ըրաւ. ուրիշ շատ մը կտորներու հետ այն քուրջն ալ տարաւ թուղթի գործարանի մը տիրոջը ծախեց: Հիմա տեսնենք թէ թուղթի գործարաններու մէջ լաթի կտորուանք ինչ կ'ըլլան: Գործարանին տէրը զանոնք առնելով կ'եփէ, և ետքը տեսակ մը մեքենայի մէջ կը դնէ ուր այն կտորները մանրուելով և ծեծուելով խիստ նման լոյծ թարձր հիւթ մը կ'ըլլան: Այս հիւթը բարակ տարածուելով չորնալէն ետքը կըլլայ սպիտակ մաքուր թուղթ: Թղթագործն այս կերպով շինած թուղթերը տպագրիչներու կը ծախէ. անոնք ալ անոնց վրայ շատ մը գիրքերէ զատ, Աստուածաշունչ ալ կը տպեն: Այսպէս աղտոտ, մարդոցմէ կոխկոտուած և անպիտան կոչուած քուրջի կտոր մը Սուրբ Գիրքին մէկ մասը կ'ըլլայ և ծախուելով շատ մարդոց, թագաւորաց ձեռքն անգամ կ'անցնի, որոնք զայն իրենց դրասեղանին վրայ կը դնեն, շատ անգամ ալ, իրենց ընդարձակ տէրութիւնը բարուր կառավարելով իրենց հպատակները երջանիկ ընելու, և այնպէս գիրքնք այն բարձր պատուոյն հասցընող Աստուծոյ հաճոյ ըլլալու կանոնները սորվելու համար իրենց ձեռքն առնելով կը կարդան »:

Բոլոր աղաք, որոնց մէջ կը գտնուէր նաև Կարողոս, վարժապետին այս խօսքերն ուշադրութեամբ մտիկ ըրին: Բոլորն ալ աղքատ տղաք ըլլալով, թէ իրենց հանդերձներուն վրայ և թէ փողոցներու մէջ այնպիսի լաթի կտորներ շատ անգամ տեսած էին. բայց չէին գիտեր թէ ճերմակ բարակ և աղնիւ թուղթերն որոնց վրայ գիրքեր կը տպուին՝ աղտոտ քուրջերէ կը շինուէին: Վարժապետն անոնց մեկնեց նաև թէ այս լաթի կտորներու պատմութենէն ինչ օգտակար խրատ կրնային քաղել. բայց մենք ասիկա դալ շաբաթուան թերթին կը թողունք:

ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԴՊՐՈՑՆԵՐ

Տաճկերէն Աւետարանի մէջ այս նիւթիս վրայ յօդուածներ գրող հեղինակն, այս անգամ դպրոցական գիրքերու կամ դասագրոց վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ, աղէկ դպրոցի մը համար պահանջուած առաջին բանն՝ անտարակոյս աղէկ դասագիրքն է: Այն երկիրներուն մէջ ուր դպրոցաց համար մեծ ջանք կայ՝ կը գտնենք որ աղէկ դասագիրքեր պատրաստելու շատ փոյթ կը տարուի, այնպէս որ այն երկիրներուն գրատանց մէջ ամէն տեսակ գիտութեանց և անոնց այլևայլ ճիւղերուն վերաբերեալ հազարաւոր գիրքեր պահարաններուն վրայ շարուած կը տեսնուին: Իսկ այս երկրին մէջ դասագիրք ոչ միայն թուով քիչ, այլ և շատ թերակատար են: Թուաբանութիւնները չի են սխալներով: Աշխարհագրութիւնները երկրիս այժմու վիճակին համեմատ ճիշդ տեղեկութիւն չեն տար: Բայց աշխարհաբար ու տաճկերէն քերականութիւններէ, Լիֆհամի մտաւոր փիլիսոփայութենէն և ուրիշ քանի մը ասոնց նմաններէ, աղէկ դասագիրքեր շատ քիչ են. իսկ ալճէպրայի, երկրաչափութեան, բնական գիտութեան, քիմիայի, և ուրիշ ասոնց նման գիտութեանց համար գրեթէ դասագիրք չկայ: Շատ դպրոցներու մէջ աշակերտք ստիպեալ են նախ իրենց սորվելու գիտութեան կամ ուսման դասագիրքը օրինակելով պատրաստել և ապա սորվիլ: Այսպէս աշակերտք իրենց դասերը սորվելու և անոնց վրայ խորհրդածելու ժամանակը գիրքեր օրինակելու կը վատնեն: Վերջապէս, յօդուածին հեղինակը դասագրոց պակասութիւնը Տաճկաստանի դպրոցաց ամենէն մեծ թերութիւններուն մէկը կը համարի, և աւելի դէշն ան է, կ'ըսէ, որ այս մեծ պակասութիւնը լեցնելու համար պէտք եղած միջոցներն ի գործ դնելու ջանքեր չեն տեսնուիր: Բայց մինչև որ այս բանին դարման չտարուի, Տաճկաստանի մէջ աղէկ դպրոցներու ակնկալութիւն չունենանք:

Աւետարանի համար:

ՆՈՐ ՏԱՐԻՈՑՆ ԿՐԱՅ ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ահա նոր տարին կու գայ կը հասնի. բայց մենք այս նոր տարուան համար պատրաստութիւն մը ունինք. անցեալին մէջ ինչ ըրինք. կրնանք Պօղոս Առաքելոյն պէս ըսել. « Բարի պատերազմը պատերազմեցայ, ընթացքը կատարեցի, հաւատքը պա-

հեցի, ասկէ ետեւ կայ կը մնայ ինծի արդարութեան պատկը: Եթէ այս տարուան մէջ Տէրը մեզ կանչելու ըլլայ, պատրաստ կ'ըլլանք անոր առջեւ ներկայանալու: Կան մարդիկ որ կ'ըսեն թէ Դեռ մեզի ապաշխարելու ժամանակ կայ: Ո՛հ, սիրելի ընթերցողք, չե՞նք գիտեր որ Տէրոյը օրը գողի պէս կու գայ, և անատեն այլապաշխարելու ժամանակ չկայ. անատեն պիտի լանք ու ողբանք, բայց մեզի ողորմութիւն ընող պիտի չըլլայ: Տէրը իր երեսը պիտի դարձունէ և ըսէ, Մէկդի գնա, ինչու որ ես քեզ չեմ ճանչնար. և անատեն ամբարշտան և պապանձած պիտի կենանք անոր առջեւ: Երանելի է այն մարդը որ պատրաստուած և հաւատարիմ ծառայի մը պէս կը սպասէ իրեն Տէրոյը հրամանին: Ուստի, սիրելի ընթերցողք, այս տարի անցեալ տարիներէն աւելի պտղաբեր ըլլալով, պատրաստուինք և սպասենք Տէրոյը գալուն: Մ. Գ. Ս.

Կարին 15 Դեկտ. 1870

Աւետարեւրի համար:

ՏԵՐՈՋԸ ԳՈՐԾԸ ԻՆՉՈ՞Ւ ՀԱՄԱՐ ԴԱԴՐՍԾ Է

(Աւետարեւրի 2 խոսքի շարունակութիւն և վերջ)
Ամերիկայէն այս նամակը գրող բարեկամն արդէն առաջ իր կարծիքը յայտնած էր թէ շատ անգամ Քրիստոնեաներն իրենց զգացածին պէս իրենց պարտաւորութիւնները չկատարելով՝ երեւելի պատճառ կ'ըլլան այս սրբազան գործին ետ մնալուն: Ասոր վրայ կը յաւելու ըսելով. «Շատ անգամ կը խորհինք որ աղօթքի ժողովներուն մէջ մեր վկայութիւնները տանք թէ մեզ որչափ կը հանգստացնէ եւ կը մխիթարէ յաւիտենական կենաց վրայ Աւետարանին տուած յոյսը. բայց յետոյ այն խորհուրդներն ու փափաքները մէկդի նետելով, պատճառ կ'ըլլանք մեր տկարութեանը, եկեղեցւոյն ալ վճատութեանը: Ասիկա կ'ըսեմ փորձառութեամբ. քանզի մօտեքս երբ մեր երկտասարդաց աղօթքի ժողովին կ'երթայի, փափաքով կը խորհէի որ հոն յայտնեմ իմ Քրիստոսի սիրովը վայելած երջանկութիւնս ու մխիթարութիւնս, ու հրաւիրեմ անոնք ալ որ տակաւին համա առած չեն, որպէս զի փորձեն եւ տեսնեն թէ բարի է Տէրը. բայց շատ անգամ այս զգացմանս դէմ գործելով, այսինքն՝ այնպիսի ժողովներու մէջ լուռ կենալով, գոտայ թէ ոչ միայն պատճառ եղայ ինծի յառաջագիմութիւն չընելու, հապա նաեւ տկարանալու: Ընդհակառակն, երբ Սուրբ Հոգւոյն առաջնորդութեանը անսաղով՝ առջեւս դրուած պար-

տաւորութիւնը յօժար սրտիւ ի դործ դրի, ոչ միայն բացարձակ կերպով շնորհքին մէջ աճում առնելս զգացի, հապա նաեւ տկար խօսքերս ուրիշներուն ալ արթնութեան պատճառ եղան: Դարձեալ, Սուրբ Գիրքէն ալ կը տեսնեմ յայտնապէս, որ այս սրբազան գործին յառաջագիմութեանը համար հարկաւոր է մեզի ընել այն պարտաւորութիւնները որոնք Սուրբ Հոգւոյն միջոցաւ մեզի կը յայտնուին. ապա թէ ոչ պատճառ կ'ըլլանք յիշեալ գործին ետ մնալուն:

Եթովպոյ կանգալայ թագուհւոյն Ներքինին իր մէկ ճամբորդութեան ատենը կը կարդար Եօպեայ գիրքը: Փիլիպպոս Սուրբ Հոգիէն հրաման ընդունելուն պէս որ անոր մօտենայ եւ մարգարէին խօսքը մեկնէ ներքինւոյն, խոյն փութացաւ իր պարտաւորութիւնը կատարելու. եւ անոր այս հնազանդութեան արդիւնքը սա եղաւ որ Ներքինին Փիլիպպոսէն դատուելէն ետքը, իր ճամբան դնաց Եօպեայ գիրքը, եւ անտարակոյս Փիլիպպոս ալ աճում առնեցաւ իր յուսոյն եւ փափաքանացը մէջ:

Ո՛հ, երանի թէ մենք, ամէն վիճակի եւ աստիճանի մէջ գտնուող Քրիստոնեայքս, ուրախութեամբ ի դործ դնէինք բոլոր այս պարտաւորութիւնները: Այսպէս ընելով կը վերցնենք ամէն արդելք որ պատճառ է Տէրոյը գործին դադարմանը եւ Սուրբ Հոգւոյն զօրութեանը մեր մէջէն պակսելուն, եւ երեւելի միջոց մը կ'ըլլանք շատերուն որ այս ճշմարիտ ճամբուն մէջ ուրախութեամբ քայլեն:

Ի վերջոյ, կը յուսամ թէ բոլոր Քրիստոնեայ եղբարց օգտակար պիտի ըլլայ մեր բարեկամին այն հարցումը: Անիկայ մեզ պիտի մղէ ոչ միայն փնտռելու բոլոր այն առեւելի պատճառները, այլ եւ պիտի դնէ Հոգւոյն սուրբ մեր ձեռքը, որ մեծ զօրութեամբ ջնջենք բոլոր անոնք, նախ՝ մեր սրտերէն, երկրորդ՝ մեր եկեղեցիներէն, երրորդ՝ մեր քաղաքներէն եւ վերջապէս բոլոր մեր երկրէն. եւ դենք մեր փառքը, պատիւը, աշխատութիւնը, մէկ խօսքով՝ ինչ որ ունինք եւ ինչ որ ենք, բոլորովին Տէր Յիսուսի խաչին տալը, խնդրելով որ անիկայ թագաւորէ մեր վերայ եւ մեր մէջը: »

Ամերիկա. 25 Նոյ. 1870.

ՅԱԿՈԲ Ճ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Աւետարեւրի համար:

ՔԻՒՐՏՍՍԱՆ

(Աւետարեւրի 2 խոսքի շարունակութիւն և վերջ):

Նամակագիրը Ուրնտլանի վրայ տըռած տեղեկութիւնը շարունակելով կ'ըսէ, «Այս երկու տեղն ալ», այսինքն՝ յիշուած ժողովարանն ու այս

նոր դնուած տեղը, «աս եղբայրներն իրենց ստակովը գնած են առանց տեղէ մը օգնութիւն ընդունելու»: Պատուելի Միսիոնարը հարցուց անոնց թէ «Ի՞նչ կը խորհէք ձեր քարոզչին վրայով»: Ըսին թէ «Շատ կ'ուզենք զինքը և գալ տարի անոր ծախքին ու թերորդ մասը մենք կ'ուտանք». ըսին նաեւ թէ «Քանի մը Աստուածաշունչ և ուրիշ գրեանք կ'ուզենք թէ մեզի և թէ ուրիշին»: Երբ Միսիոնարը հաշուեց անոնց ուզած գրեանքը, եօթը հարիւր դահեկանի չափ եղաւ, և անոնց ըսաւ, «Եթէ աս գրքերը երկու ամիսի մէջ ծախսէք, անոր ստակը ձեր նոր շինուելիք ժողովարանին ընծայ կ'ընեմ». «Այո», ըսին, և նոյն ատեն մէջ ջերնին ծախեցին: «Ուրեմն», ըսաւ Միսիոնարը, «երբ դուք այդպէս սիրով ու ջերմեանով թագաւորութեամբ Քրիստոնէութեան մէջ կ'աշխատիք, եթէ խօսք կու տաք երեք հարիւր ղուրուշի ալ գիրք նոյնչափ ժամանակի մէջ ծախել, ան ալ ձեզի ընծայ կ'ընեմ»: Ասոր ալ խօսք տուին թէ «Այո կ'ընենք»:

Այս պարագաներէն յայտնի կը տեսնուի թէ Աստուած ինչպէս սյցելութեան ելած է ու կ'օրհնէ այս տեղերուն գործը: Քրիստոսանի մէջ գործող աշակերտք և անոնց կայաններն ասոնք են. Ֆարդին կը նստի Պր. Մկրտիչ, զոր Այնթապցիք կը հոգան. Ուրնտլան կը նստի Պր. Ապտուլլահ. Խարբերդու գաւառին եկեղեցիները և Աղնի, Ջերմուկ, Չընգուշ, Բալու և այլք կը հոգան ասիկա: Պէյտէր կը նստի Պր. Պետրոս. ասիկա կը հոգան Խարբերդու եկեղեցին և ընկերութիւնները, որոնք վարժապետ մ'ալ զրկած են Ուրնտլան և անոր ծախքն ալ կը հոգան: Մինան կը նըստի Պր. Հանուշ. ասիկա կը հոգան Արապկերցիք, Մալաթիացիք, Տիվրիկցիք, Աղն, Շեփիկ և Մատէն: Աս կայանները բաւական մեծ տեղեր են, երկու երեք հարիւր ընտանիքով բնակիչներ ունին. ասոնց ինչ վիճակի մէջ ըլլալը վերը յիշեցինք: Ասոնք բոլորն ալ անօթի ու ծարաւի են Յիսուսի կենարար խօսքին գիտութեանը, և հետեւապէս Քրիստոնեայ եղբարց (ոչ Բողոքականաց միայն) օգնութեանը կարօտ են յոյժ, և կը յուսանք թէ շատ անձինք, ի քրիստոնէական սիրոյ շարժեալ, պիտի չլլանան իրենց օգնութիւնը, չնմանելով անոնց որ երբեմն երբեմն կ'ողբան Հայաստան, երբեմն ալ մեծ գովեստներ կը խօսին անոր վրայ, բայց խօսքով միայն և ոչ զգացմամբ: Ասանկներուն ըրածը կը նմանի

այն վարձկան լալակներուն որոնք շատ սրտաշարժ ողբեր կը յօրինեն ու մեռելին վրայ կ'երգեն և շատերուն սիրտերը կը շարժեն, քանի որ իրենց սիրտերը քարի պէս ամուր են, և աչքերնէն կաթիլ մը արցունք չի շնորհուր են Հայաստանի լեռները, քարերը, ծառերը դուրդները, և Սրշակունեան քաջազունները ողբացողները: Ահա թորգոմեանք ասանկ խեղճ վիճակի մը մէջ ինկած և Մարաց ձեռքէն զանազան հարուածներ կը կրեն իրենց տգիտութեանը պատճառաւ, և հարցնող փնտռող չկայ: Ասանկները դարձեալ կը նմանին անոնց որ մեռելը կ'ողբան հեռուէն, բայց մեռելին տունը ռաբ կոխել չեն ուզեր՝ հոն գտնուողները մտիթարելու և անոնց այցելութիւն ընելու: Մինչև այսօր այդ բանաստեղծներուն, չըսեմ լալակներուն, ինչ օգուտը և օգնութիւնը հասած է այս խեղճ քրթախօս թորգոմեան սերունդին: Անոնց ըսածներուն բոլորը միայն խօսք են որ օդը կը ցնդին: Սրբազան Առաքեալը կ'ըսէ. «Մի բանիւք և լեզուօք սիրեցուք, այլ արդեամբ և ճշմարտութեամբ»:

Հայնի 20 Հոկտ. 1870

Գ. ՍՏԵՓԱՆ ՇՄԱԽՈՆԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունվ. 6 ըս Յունաց. եւ Յունվ. 18 ըս Լաս. 1871

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ելեւ մտից պաշտօնէութիւնը վարող Մուսթաֆա Ֆազիլ Փաշան յիշեալ պաշտօնէն հրաժարելով, ներքին գործոց պաշտօնէայ Րիւշտի Փաշան անոր տեղ ելեւ մտից պաշտօնէայ կարգուած է:

Լէվանթ Հէրալտ կ'ըսէ թէ, թէպէտ օդերը շատ գէշ են, բայց եւ այնպէս ամէն օր 200 չափ ճամբորդներ նոր բացուած երկաթուղով ելնալի Գուլէյի եւ Բիւզիւք Ձէքմէճէյի մէջտեղ կ'երթ եւեկեն:

Նոյն Լրագրին խօսքին նայելով՝ Կաթոլիկ Հայոց Հասուենտն եւ Հակահասուենտն կուսակցութեանց մէջ կռիւները հետեւալ առթիւ նորէն սկսուած են: Անցեալ հինգշաբթի առտու Հակահասուենտնէն բաւական անձինք Ղալաթիա երթալով, Հասուենտնէն ձեռքը գտնուած Փրկիչ եկեղեցին կ'ուզեն առնել, եւ երկու կողմանց մէջտեղ կռիւ ծագելով, Ոստիկանութեան միջամտել հարկ կ'ըլլայ, եւ բաւական մարդիկ կը բանտարկուին:

Կ'ըսուի թէ Մուտանեայէն մինչեւ Պուրսա չինուած նոր ճամբան լմնցած է:

ԵՒՐՈՊԱ

Բարիզի ումբակոծութիւնը կը շարունակուի: Անցեալ չաբթու մէջ դիւեր մը 2 հազար ումբ քաղքին մէջ խնայով հասարակաց շէնքերէն ունանց վնասած եւ շատ տուներ այրած է: Գաղիոյ առժամանակեայ կառավարութիւնը Բրուսիացւոց դէմ բողոք մը հրատարակած է ըսելով թէ անոնք առանց իմացնելու առաջուց, ինչպէս որ պատերազմական օրէնքները կը պահանջեն, յանկարծ սկան քաղաքը զարնել, եւ թէ իրենց պատերազմական դործողութիւններուն համար առանց օգուտ մը ըլլալու, կանայք եւ տղաք կոտորեցին: Այս բողոքին Բրուսիացւոց տալու պատասխանը յայտնի է, այսինքն թէ անոնք քանի քանի անգամ աղբարարութիւն ըրին եւ ժամանակ տուին պաշարուողներուն որ անձնատուր ըլլան, եւ բոլոր Բարիզիք գլխաւին որ, եթէ անձնատուր չըլլային, քաղաքը պիտի ումբակոծուէր:

Բրուսիացիք Գաղիոյ երեւելի քաղաքներէն մէկն ալ առած են, այսինքն Ման քաղաքը որ Սրէանի արեւմտեան, եւ Բարիզի հարաւային արեւմտեան կողմն է: Այս քաղքին մօտերը եղած պատերազմին մէջ Բրուսիացիք Գաղիայիներէն 16 հազար դերի, շատ պատերազմական կառքեր եւ ուրիշ տեսակ պատերազմի պաշարներ առած են:

Լոնտոնի Դեպարտմէնտի ժամանակը ուշանալով, ամսոյ 31/17 ին թողուած է: Բայց Բարիզէն առնուած վերջին լուրերուն նայելով, Պր. Ժիւլ Ֆալը որ Դեպարտմէնտի մէջ Գաղիոյ կողմէն ներկայացուցիչ պիտի ըլլար՝ դեռ Բարիզ է, եւ իմացուցած է թէ յիշեալ ժողովը երթալու միաց չունի:

Կ'ըսուի թէ Աւստրիոյ Կառավարութիւնը յիշեալ ժողովին մէջ Բրուսիոյ եւ Գաղիոյ մէջտեղ խաղաղութեան առաջարկութիւններ ընելու միտք ունի, եւ Բրուսիա հոն այնպիսի առաջարկութիւն մը ըլլալուն դէմ չէ: Եթէ ասիկա ճշմարտ է, կրնայ յուսացուիլ թէ մօտեքս այս սոսկալի պատերազմին վերջ մը կը տրուի:

Կ'ըսուի թէ մեծաւ մասամբ ամուսնացեալ մարդոցմէ կազմուած եւ Լանտլէր կոչուած զօրքին մէջ եղած կորստեան պատճառաւ, հիմա Գերմանիոյ մէջ 23 հազար այրի՝ եւ 120 հազար որբ (անհայր) տղաք կը գտնուին:

Կ'ըսուի թէ պատերազմին չարիքներէն Անգղիա փախչող բազմաթիւ Գաղիացի ընտանիքներ, իրենց ապրուստի միջոց հայթայթելու համար իրենց քով գտնուած մեծագին գահարեղէն զարդերը ծախելու ստիպուած են, և այս պատճառաւ աղամանդին արժէքը հիմա Անգղիոյ մէջ առջի դնոյն վրայ երեքին մէկ կոտրած է:

Հեռագրական լուրերը կ'իմացնեն թէ Ալպեան լեռանց տակէն անցընող ճամբուն փորուելը լմնցած է. այնպէս որ յիշեալ ճամբան հիմա առաջ կարծուածէն աւելի շուտ իտալիոյ և Գա-

ղիոյ մէջտեղ եղած ճամբորդութեանց պիտի դործածուի:

ԱՄԵՐԻԿԱ

Հետեւեալն Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց Նախագահ Ջէյմս Կրանթի Գօնկրէսին, այսինքն ընդհանուր ազգային ժողովին ըրած պաշտօնական յայտարարութեան վերջին մասն է, ուր Նախագահը համառօտիւ սակայն բացայայտ կ'իմացնէ թէ իր Կառավարութեան քաղաքականութիւնն ինչպիսի ըլլայ թէ ներքին և թէ արտաքին գործոց մէջ. «Խօսքս եզրակացնելով կ'ըսեմ թէ, Կառավարութեան քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ, բոլոր օրէնքները բացարձակ կերպով ի գործ դնել. որոշեալ հարկերը ճշգիւ հաւաքել և խնայութեամբ ծախք ընել. ազգային պարտքերը շուտով վճարել. երկրին պիտոյքը որչափ թոյլ որ կու տան՝ տուրքերն արագ նուազեցնել. դրուած տուրքերն այնպէս բաժնել որ շատերուն թեթեւութիւն ըլլայ. օտար տէրութեանց հետ շիտակ և անկեղծ կերպով վարուիլ. պատերազմ և անոր գէշ հետեւանքներէն զգուշանալ, բայց ազգին իրաւունքներուն և արգար պահանջներուն վնաս չհասցնելով. մեր սահմաններուն վրայ գտնուած վայրենի ցեղերուն հետ եղած վարմանց և երկրին բոլոր քաղաքային կարգադրութեանց մէջ բարեկարգութիւններ ընել, և վերջապէս, քուէարկութիւնը բոլորովին ազատ և անարգել ընել, այնպէս որ քուէ տալու իրաւունք ունեցող ամէն մարդ, առանց վախճալութի իր քաղաքական կարծիքներուն, ցեղին գամ գոյնին համար նեղութիւն և հալածում պիտի կրէ, ամէն ընտրութեան ատեն ուղածին պէս քուէ տալու կարող ըլլայ:

ՇՈՒԿԱՅԻ ԳԻՆՆԵՐ

Յորեն կարծր Բուժէլի	ըսող	27—29
» » Անտաշու	»	26—28
» կակուղ Բուժէլի	»	26—27
Խանվէ	100 օխ.	840—1040
Անագ	կենդինարը	980—1000
Շաքար փռչի	»	270—285
» գլուխ	»	320—330
Պողպատ	անտուկը	203—220
Թիթեղ	զոյգ »	300—310
Պղպ. դ սեւ	օխ.	9—9 1/2
Երկաթ Անգղ. գաւազան,	կենդինարը	57—60
» » Թիթեղ	»	68—75

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻՍՈՐՆԱՐԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԱՆ ԿՈՂՄԵՆ
ՆԱԲԱԳԻՐ Ե. ՊԼԻՍ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵՆ
2ազմագնըյար, փողոց Յակոբեան խան, Թիւ 12.